

Datum van inontvangstneming : 17/09/2018

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-450/18 - 1

Zaak C-450/18

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

9 juli 2018

Verwijzende rechter:

Juzgado de lo Social n.º 3 de Gerona (arbeidsrechter, rechtbank nr. 3, Gerona, Spanje)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

21 juni 2018

Verzoekende partij:

WA

Verwerende partij:

Instituto Nacional de la Seguridad Social

[procedurele formules]

[OMISSIS] **Juzgado de lo Social n.º 3 de Gerona**

[OMISSIS] BESCHIKKING

Gerona, 21 juni 2018

FEITEN

EEN. [OMISSIS] WA [OMISSIS] heeft tegen het Instituto Nacional de la Seguridad Social (Spaans nationaal instituut voor sociale zekerheid) een vordering ingesteld tot erkenning van het recht op een verhoging van zijn pensioen met 5 % van de berekeningsgrondslag van de uitkering wegens volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid, op grond van de gelijkwaardigheid van deze uitkering met

de moederschapstoelage die wordt toegekend ingevolge artikel 60, lid 1, van de Ley General de la Seguridad Social (algemene wet op de sociale zekerheid).

Verzoeker voert aan [OMISSIS] dat het Instituto Nacional de la Seguridad Social hem bij besluit van 25 januari 2017 een pensioen wegens volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid van 100 % van het basisbedrag (1 603,43 EUR per maand), plus indexeringen, heeft toegekend. In wezen betoogt hij dat hij, als vader van twee dochters, recht heeft op een toeslag ten belope van 5 % van het pensioen onder dezelfde voorwaarden als vrouwen, die wegens het feit dat ze moeder van twee of meer kinderen zijn en een op premie- of bijdragebetaling berustende socialezekerheidsuitkering ontvangen, recht hebben op [OMISSIS] een dergelijke toeslag op grond van artikel 60, lid 1, van de Ley General de la Seguridad Social. **[Or. 2]**

TWEE. [OMISSIS] WA diende een voorafgaande administratieve klacht in tegen het besluit van 25 januari 2017 [OMISSIS]. Het Instituto Nacional de la Seguridad Social gaf een besluit van 9 juni 2017 waarbij het de voorafgaande klacht afwees en het besluit van 25 januari 2017 bekrachtigde. In zijn besluit betoogt het Instituto Nacional de la Seguridad Social dat de moederschapstoelage, zoals de naam al aangeeft, een toeslag is die uitsluitend is voorbehouden aan vrouwen die een op premie- of bijdragebetaling berustende socialezekerheidsuitkering ontvangen en twee of meer kinderen hebben, vanwege hun demografische bijdrage aan de sociale zekerheid.

DRIE. De gerechtelijke vordering werd op 23 mei 2017 ingesteld [interne procedurele kwesties] [OMISSIS].

VIJF. Op 18 mei 2018 werd bericht ontvangen van het overlijden van WA op 9 december 2017. Zijn echtgenote, DC, was de rechtsopvolger causa mortis van WA en nam de procedurele positie van verzoeker in [OMISSIS]. De financiële gevolgen van de gevorderde uitkering zouden worden begrensd door de datum van overlijden van de erflater, 9 december 2017.

VIJF. Op 23 mei 2018 vond de [OMISSIS] terechtzitting [OMISSIS] plaats. De [OMISSIS] verzoekende partij [OMISSIS] verzocht om indiening van een prejudiciële vraag bij het Hof van Justitie van de Europese Unie in de zin zoals uiteengezet in zijn vordering. Het Instituto Nacional de la Seguridad Social verzette zich tegen de vordering, volhardde in de argumenten die het had aangevoerd in de bestreden besluiten en verzocht om afwijzing van de vordering [informatie betreffende het verloop van de terechtzitting] [OMISSIS]. **[Or. 3]**

ZES. Op 24 mei 20[1]8 werd door deze rechterlijke instantie een beschikking gegeven waarbij de partijen werden verzocht om argumenten aan te dragen voorafgaand aan de indiening van een prejudiciële vraag bij het Hof van Justitie van de Europese Unie. De partijen hebben gevolg gegeven aan dit verzoek [OMISSIS].

RECHTSGRONDEN

EEN. In artikel 60, lid 1, van de Ley General de Seguridad Social wordt het volgende bepaald: „Aan vrouwen die biologische of geadopteerde kinderen hebben en die begunstigen zijn van enige op premie- of bijdragebetaling berustende regeling van het socialezekerheidsstelsel uit hoofde van pensionering, weduwschap of duurzame arbeidsongeschiktheid, wordt een pensioentoeslag toegekend vanwege hun demografische bijdrage aan de sociale zekerheid.

Deze toeslag, die in alle opzichten de juridische status heeft van een op bijdragen of premiebetaling berustend staatspensioen, komt overeen met het bedrag dat resulteert uit de toepassing van een bepaald percentage op het initiële bedrag van het betrokken pensioen, welk percentage afhankelijk is van het aantal kinderen overeenkomstig de volgende schaal:

- a) in geval van twee kinderen: 5 procent.
- b) in geval van drie kinderen: 10 procent.
- c) in geval van vier of meer kinderen: 15 procent.

Voor de vaststelling van het bestaan van een recht op deze toeslag, alsook van het bedrag ervan, worden uitsluitend de kinderen meegerekend die zijn geboren of geadopteerd vóór het feit dat recht geeft op het betrokken pensioen.”

TWEE. Artikel 157 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie bepaalt het volgende: „1. Iedere lidstaat draagt er zorg voor dat het beginsel van gelijke beloning van mannelijke en vrouwelijke werknemers voor gelijke of gelijkwaardige arbeid wordt toegepast. **[Or. 4]**

2. Onder beloning in de zin van dit artikel dient te worden verstaan het gewone basis- of minimumloon of -salaris, en alle overige voordelen in geld of in natura die de werkgever direct of indirect aan de werknemer uit hoofde van zijn dienstbetrekking betaalt.

Gelijke beloning zonder onderscheid naar kunne houdt in:

- a) dat de beloning voor gelijke arbeid in stukloon wordt vastgesteld op basis van eenzelfde maatstaf;
- b) dat de beloning voor arbeid in tijdloon dezelfde is voor eenzelfde functie.

3. Het Europees Parlement en de Raad nemen volgens de gewone wetgevingsprocedure en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité maatregelen aan om de toepassing te waarborgen van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in werkgelegenheid en beroep, met inbegrip van het beginsel van gelijke beloning voor gelijke of gelijkwaardige arbeid.

4. Het beginsel van gelijke behandeling belet niet dat een lidstaat, om volledige gelijkheid van mannen en vrouwen in het beroepsleven in de praktijk te verzekeren, maatregelen handhaaft of aanneemt waarbij specifieke voordelen worden ingesteld om de uitoefening van een beroepsactiviteit door het ondervertegenwoordigde geslacht te vergemakkelijken of om nadelen in de beroepsloopbaan te voorkomen of te compenseren.”

DRIE. Richtlijn 76/207/EEG van de Raad van 9 februari 1976 betreffende de tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de toegang tot het arbeidsproces, de beroepsopleiding en de promotiekansen en ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden (gewijzigd bij richtlijn 2002/73/EG van 23 september 2002), die inmiddels is ingetrokken, doch van kracht was [tot] 15 augustus 2009, bij richtlijn 2006/54/EG van 5 juli 2006, die een herschikking is van de tekst van de richtlijn van het jaar 1976, [„]beoogt de tenuitvoerlegging in de lidstaten van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de toegang tot het arbeidsproces, met inbegrip van promotiekansen, en tot de beroepsopleiding, alsmede ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden en, onder de voorwaarden bedoeld in lid 2, de sociale zekerheid. Dit beginsel wordt hierna ‚beginsel van gelijke behandeling genoemd’.“ In artikel 2 [van de richtlijn] wordt bepaald: „1. Het beginsel van gelijke behandeling in de zin van de hierna volgende bepalingen [**Or. 5**] houdt in dat iedere vorm van discriminatie is uitgesloten op grond van geslacht, hetzij direct, hetzij indirect door verwijzing naar met name de echtelijke staat of de gezinssituatie“, en lid 4 van dit artikel luidt: „Deze richtlijn vormt geen belemmering voor maatregelen die beogen te bevorderen dat mannen en vrouwen gelijke kansen krijgen, in het bijzonder door feitelijke ongelijkheden op te heffen welke de kansen van de vrouwen op de in artikel 1, lid 1, bedoelde gebieden nadelig beïnvloeden.”

In artikel 9, lid 1, [van richtlijn 2006/54] worden [OMISSIS] voorbeelden gegeven van verboden discriminatie: „Tot de bepalingen die in strijd zijn met het beginsel van gelijke behandeling, moeten die worden gerekend welke, direct of indirect, van het geslacht uitgaan om:

- a) te bepalen welke personen aan een ondernemings- of sectoriële regeling inzake sociale zekerheid mogen deelnemen;
- b) te bepalen of verplicht dan wel vrijwillig aan een dergelijke regeling wordt deelgenomen;
- c) uiteenlopende regels vast te stellen ten aanzien van de leeftijd voor toetreding tot de regeling of ten aanzien van de minimumduur van arbeid of aansluiting bij de regeling om in aanmerking te komen voor de prestaties;
- d) behoudens voor zover bepaald onder h) en j), uiteenlopende regels vast te stellen met betrekking tot de terugbetaling van de bijdragen wanneer de

aangeslotene uit de regeling treedt zonder te voldoen aan de voorwaarden die hem een uitgesteld recht op de prestaties op lange termijn waarborgen;

e) uiteenlopende voorwaarden vast te stellen voor de toekenning van de prestaties of deze aan een van beide geslachten voor te behouden;

f) uiteenlopende pensioenleeftijden op te leggen;

g) het behoud of de verwerving van rechten te onderbreken gedurende de wettelijke of krachtens collectieve arbeidsovereenkomsten voorgeschreven en door de werkgever uitbetaalde perioden van moederschapsverlof of van verlof om gezinsredenen; **[Or. 6]**

h) uiteenlopende niveaus voor de prestaties vast te stellen, behoudens voor zover nodig om rekening te houden met naar geslacht verschillende actuariële berekeningsfactoren bij regelingen met vaststaande bijdragen; in het geval van door kapitalisatie gefinancierde regelingen met vaststaande uitkeringsniveaus kunnen bepaalde elementen ongelijk zijn voor zover het verschil tussen de bedragen het gevolg is van het gebruik van naar geslacht verschillende actuariële factoren bij de tenuitvoerlegging van de financiering van de regeling;

i) uiteenlopende niveaus vast te stellen voor de bijdragen van werknemers;

j) uiteenlopende niveaus vast te stellen voor de bijdragen van werkgevers, behalve:

i) bij regelingen met vaststaande premies of bijdragen, indien wordt beoogd de hoogte van de op deze bijdragen gebaseerde pensioenprestaties voor beide geslachten gelijk te trekken of onderling aan te passen;

ii) bij door kapitalisatie gefinancierde regelingen met vaststaande uitkeringsniveaus, indien de werkgeversbijdragen zijn bedoeld om de nodige financiële grondslag ter dekking van de uit deze uitkeringsniveaus voortvloeiende kosten aan te vullen;

k) verschillende normen of uitsluitend voor de werknemers van een bepaald geslacht geldende normen vast te stellen, behoudens voor zover bepaald onder h) en j), met betrekking tot de garantie of het behoud van het recht op uitgestelde prestaties wanneer de aangeslotene de regeling verlaat.”

Artikel 33, eerste alinea, van [OMISSIS] richtlijn [2006/54] bepaalt het volgende: „De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk op 15 augustus 2008 aan deze richtlijn te voldoen of zorgen er uiterlijk op die datum voor dat de sociale partners bij overeenkomst de vereiste bepalingen invoeren. De lidstaten kunnen, indien nodig om rekening te houden met specifieke problemen, over maximaal één extra jaar beschikken om aan deze richtlijn te voldoen. De lidstaten nemen alle noodzakelijke maatregelen

om de door deze richtlijn voorgeschreven resultaten te kunnen waarborgen.” [Or. 7]

VIJF. Artikel 14 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, dat op 4 november 1950 te Rome is gesloten, luidt: „Het genot van de rechten en vrijheden die in dit Verdrag zijn vermeld, moet worden verzekerd zonder enig onderscheid op welke grond ook, zoals geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere mening, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of andere status.”

In artikel 23 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie is bepaald: „De gelijkheid van vrouwen en mannen moet worden gewaarborgd op alle gebieden, met inbegrip van werkgelegenheid, beroep en beloning.

Het beginsel van gelijkheid belet niet dat maatregelen worden gehandhaafd of genomen waarbij specifieke voordelen worden ingesteld ten gunste van het ondervertegenwoordigde geslacht.”

VIJF. De nationale regeling kent een pensioentoeslag toe aan vrouwen die twee of meer biologische of geadopteerde kinderen hebben en die begunstigen zijn van enige op premie- of bijdragebetaling berustende regeling van het socialezekerheidsstelsel uit hoofde van pensionering, weduwschap of duurzame arbeidsongeschiktheid. De grond voor deze toekenning is hun demografische bijdrage aan de sociale zekerheid. De demografische bijdrage kan genetisch of biologisch zijn of voortvloeien uit adoptie.

Vanuit genetisch oogpunt en vanuit het oogpunt van adoptie zou de demografische bijdrage toerekenbaar zijn aan zowel vrouwen als mannen, daar zowel de voortplanting als de verantwoordelijkheid voor de verzorging, de voeding en de opvoeding van en de verdere zorg voor de kinderen kan rusten op elke persoon die de hoedanigheid van vader of moeder kan hebben en ongeacht zijn of haar kunne, overeenkomstig artikel 154 van de Código Civil (Spaans burgerlijk wetboek) en het in casu territoriaal toepasselijke artikel 156 van de Código Civil de Cataluña (burgerlijk wetboek van de autonome gemeenschap Catalonië). [Bovendien] kan de afwezigheid van het werk ten gevolge van de geboorte of adoptie van kinderen of de zorg voor natuurlijke of geadopteerde kinderen mannen en vrouwen gelijkelijk schaden, ongeacht hun demografische bijdrage aan de sociale zekerheid. [Or. 8]

Bijgevolg zou de regeling die is vervat in artikel 60, lid 1, van de Ley General de Seguridad Social een pensioentoeslag kunnen toekennen aan vrouwen die een socialezekerheidspensioen ontvangen en moeder van twee of meer kinderen zijn en daardoor discrimineren, aangezien deze toeslag, ongerechtvaardigd, niet wordt toegekend aan mannen die een socialezekerheidspensioen ontvangen, vader van twee of meer kinderen zijn en zich in dezelfde situatie bevinden als de begunstigen van de moederschapstoeslag, louter op grond van hun geslacht.

Hieruit volgt dat vanuit deze oogpunten (genetisch, adoptie), de regeling betreffende de moederschapstoelage van artikel 60, lid 1, van de Ley General de Seguridad Social een ongerechtvaardigd verschil zou instellen ten gunste van vrouwen en ten nadele van mannen die zich in eenzelfde situatie bevinden.

ZES. Vanuit het biologische perspectief bestaat er een onmiskenbaar differentiërend feit, aangezien vrouwen bij de voortplanting op persoonlijk, gezondheids- en arbeidsgebied een veel groter offer brengen dan mannen. Zij moeten een zwangerschapsperiode en een geboorte doorstaan die overduidelijke biologische en lichamelijke offers vragen, met alle nadelen van dien voor vrouwen, niet alleen in fysiek opzicht, maar ook op het gebied van arbeid en hun legitieme verwachtingen aangaande promotie in het beroepsleven. Ik stel vast dat vanuit biologisch oogpunt de moederschapstoelage van artikel 60, lid 1, van de Ley General de Seguridad Social een gerechtvaardigde aanvullende uitkering ten gunste van vrouwen vormt, aangezien geen enkele man zich in een gelijkwaardige situatie kan bevinden en de situatie van een mannelijke werknemer niet vergelijkbaar is met die van een vrouwelijke werknemer die wordt geconfronteerd met de nadelen in het beroepsleven die de afwezigheid van het werk vanwege zwangerschap of de geboorte van een kind met zich meebrengt. Derhalve zou de regeling van artikel 60, lid 1, van de Ley General de Seguridad Social gerechtvaardigd zijn als norm waarmee wordt beoogd vrouwen te beschermen tegen de gevolgen van zwangerschap en moederschap.

ZEVEN. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft in het arrest van 29 november 2001 (zaak G[ries]mar) het volgende bepaald: „[41.] Dienaangaande blijkt uit de rechtspraak van het Hof dat, voor de toepassing van het beginsel van gelijke beloning, de situatie van een mannelijke werknemer niet vergelijkbaar is met die van een vrouwelijke werknemer wanneer het uitsluitend aan vrouwelijke werknemers toegekende voordeel beoogt de nadelen [Or. 9] te compenseren die dergelijke werknemers ondervinden ten gevolge van hun afwezigheid van het werk wegens zwangerschapsverlof (zie arrest Abdoulaye e.a., reeds aangehaald, punten 18, 20 en 22).

42. Het Hof heeft de draagwijdte van de in het gemeenschapsrecht gewaarborgde bescherming van de vrouw wegens zwangerschap gepreciseerd in zijn rechtspraak over artikel 2, lid 3, van richtlijn 76/207/EEG van de Raad van 9 februari 1976 betreffende de tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de toegang tot het arbeidsproces, de beroepsopleiding en de promotiekansen en ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden (PB L 39, blz. 40), bepalende dat ‚deze richtlijn geen afbreuk doet aan de bepalingen betreffende de bescherming van de vrouw, met name voor wat zwangerschap en moederschap betreft’.

43. Volgens deze rechtspraak beoogt artikel 2, lid 3, van richtlijn 76/207 de bescherming van de biologische gesteldheid van de vrouw, en van de bijzondere relatie tussen moeder en kind tijdens de periode na de zwangerschap en de bevalling, door te voorkomen dat deze relatie wordt verstoord door de cumulatie

van lasten als gevolg van een gelijktijdige beroepsuitoefening (zie arresten van 12 juli 1984, Hofmann, 184/83, Jurispr. Blz. 3047, punt 25; 15 mei 1986, Johnston, 222/84, Jurispr. Blz. 1651, punt 44; 25 oktober 1988, Commissie/Frankrijk, 312/86, Jurispr. Blz. 6315, punt 13, en 11 januari 2000, Kreil, C-285/98, Jurispr. Blz. I-69, punt 30).

44. Het Hof heeft weliswaar geoordeeld dat een na het verstrijken van de wettelijke beschermingstermijn aan de vrouw verleend zwangerschapsverlof binnen de werkingssfeer van artikel 2, lid 3, van richtlijn 76/207 valt (arrest Hofmann, reeds aangehaald, punt 26), maar het heeft eveneens gepreciseerd dat maatregelen met het oog op de bescherming van vrouwen in hun hoedanigheid van ouder, hoedanigheid die zowel de mannelijke als de vrouwelijke werknemers kunnen bezitten, hun rechtvaardiging niet kunnen vinden in dit artikel van de richtlijn (zie arrest Commissie/Frankrijk, reeds aangehaald, punt 14).

45. De vaststellingen in de punten 43 en 44 van het onderhavige arrest gelden eveneens bij de beoordeling of, met het oog op de toepassing van het beginsel van gelijke beloning, de situatie van een mannelijke werknemer vergelijkbaar is met die van een vrouwelijke werknemer, met betrekking tot een maatregel waarbij voor de berekening van het rustpensioen alleen **[Or. 10]** vrouwelijke werknemers met kinderen aanspraak hebben op een anciënniteitsbonificatie.

46. Vastgesteld moet dus worden of deze bonificatie bedoeld is ter compensatie van de nadelen die vrouwelijke ambtenaren ondervinden als gevolg van het feit dat zij tijdens de periode na de bevalling afwezig zijn van het werk, in welk geval de situatie van een mannelijke werknemer niet vergelijkbaar is met die van een vrouwelijke werknemer, dan wel of de bonificatie in wezen beoogt de nadelen te compenseren die voor de vrouwelijke ambtenaren voortvloeien uit het feit dat zij zich met de opvoeding van kinderen hebben beziggehouden, in welk geval zal moeten worden onderzocht of de situatie van een mannelijke ambtenaar kan worden vergeleken met die van een vrouwelijke ambtenaar.

47. Dienaangaande zij erop gewezen dat, wat de toekenningsvoorwaarden voor de in het hoofdgeding bedoelde bonificatie betreft, artikel L. 12, sub b, van de pensioenwet een onderscheid maakt tussen enerzijds wettige kinderen, natuurlijke kinderen waarvan de afstamming is vastgesteld en geadopteerde kinderen van de pensioengerechtigde, en anderzijds de andere in artikel L. 18, lid II, van de pensioenwet vermelde kinderen.

48. Terwijl voor de eerste categorie kinderen de bonificatie zonder verdere voorwaarden aan de vrouwelijke ambtenaar wordt toegekend, is voor de toekenning van de bonificatie voor de tweede categorie kinderen vereist dat de vrouwelijke ambtenaar vóór het einde van het eenentwintigste levensjaar van de kinderen gedurende minstens 9 jaar voor hun opvoeding heeft ingestaan.

49. Griesmar betoogt dat hij vader is van kinderen van de eerste categorie, en dat in dat opzicht zijn situatie vergelijkbaar is met die van een vrouwelijke ambtenaar

met dergelijke kinderen. Hij benadrukt met name dat, anders dan de onder verwijzing naar artikel L. 18, lid II, van de pensioenwet omschreven bonificatie, de bonificatie voor kinderen van de eerste categorie aan vrouwelijke ambtenaren wordt toegekend enkel op grond van hun moederschap, zonder dat zij moeten bewijzen dat zij voor de opvoeding van deze kinderen hebben gezorgd.

50. Griesmar voegt hieraan toe dat, wat deze kinderen betreft, de bonificatie niet bedoeld is ter compensatie van de aan het moederschap verbonden nadelen, omdat de toekenning ervan losstaat van de afwezigheid van het werk wegens zwangerschapsverlof. Enerzijds wordt de bonificatie zelfs toegekend voor kinderen die zijn geboren toen hun moeder nog geen ambtenaar was of niet langer ambtenaar was. Anderzijds wordt de bonificatie eveneens toegekend voor geadopteerde kinderen, terwijl het adoptieverlof zonder onderscheid wordt toegekend aan de vader of de moeder. Bovendien bedraagt de bonificatie één jaar, terwijl het zwangerschapsverlof noch het adoptieverlof zolang duurt. **[Or. 11]**

51. Volgens de Franse regering werd de in het hoofdgeding bedoelde bonificatie alleen toegekend aan vrouwelijke ambtenaren met kinderen om rekening te houden met een maatschappelijke realiteit, namelijk de nadelen die deze ambtenaren tijdens hun beroepsloopbaan ondervinden doordat zij bij de opvoeding van de kinderen de belangrijkste rol spelen. Deze bonificatie beoogt dus de nadelen te compenseren waarmee vrouwelijke ambtenaren met kinderen in hun beroepsleven worden geconfronteerd, ook wanneer zij hun baan niet hebben opgegeven om voor de opvoeding van de kinderen te zorgen.

52. Dienaangaande zij er ten eerste op gewezen dat, ook al wordt de in het hoofdgeding bedoelde bonificatie met name toegekend aan vrouwelijke ambtenaren voor hun wettige en natuurlijke kinderen, dus voor hun biologische kinderen, de toekenning ervan losstaat van zwangerschapsverlof of van nadelen die vrouwelijke ambtenaren tijdens hun loopbaan zouden ondervinden wegens afwezigheid van het werk tijdens de periode na de bevalling. Artikel L. 12, sub b, van de pensioenwet vereist geen enkel verband tussen de toegekende bonificatie en eventuele nadelen tijdens de loopbaan wegens zwangerschapsverlof. Voor de bonificatie is zelfs niet vereist dat de moeder ambtenaar is wanneer de kinderen geboren worden. [...]

53. De uitleg van de Franse regering over de doelstelling van artikel L. 12, sub b, van de pensioenwet bevestigt niet alleen dat er geen verband is tussen de in het hoofdgeding bedoelde bonificatie en de periode na de bevalling waarin de moeder zwangerschapsverlof heeft en niet gaat werken, maar benadrukt juist dat deze bonificatie verband houdt met een andere periode, namelijk die waarin zij zich met de opvoeding van de kinderen bezighoudt.

54. Deze zienswijze wordt niet weersproken door de omstandigheid, dat artikel L. 12, sub b, van de pensioenwet de toekenning van de bonificatie voor wettige, natuurlijke of geadopteerde kinderen van de pensioengerechtigde niet afhankelijk stelt van de voorwaarde dat zij ze heeft opgevoed, terwijl deze

voorwaarde wél geldt voor de andere in artikel L. 18, lid II, van de pensioenwet bedoelde kinderen.

[55.] De nationale wetgever heeft kennelijk één enkel criterium gehanteerd voor de toekenning van de in het hoofdgeding bedoelde bonificatie, namelijk het criterium inzake de opvoeding van de kinderen, en in het geval van wettige, natuurlijke of geadopteerde kinderen is hij er gewoon van uitgegaan dat zij door hun moeder zijn opgevoed. **[Or. 12]** Dienaangaande zij trouwens aangetekend dat, zoals de advocaat van Griesmar ter terechtzitting onweersproken heeft opgemerkt, deze bonificatie oorspronkelijk dateert uit 1924, en, zoals uiteengezet in de voorbereidende werkzaamheden, bedoeld was om de terugkeer van vrouwelijke ambtenaren naar hun gezin te vergemakkelijken, zodat zij zich beter met de opvoeding van hun kinderen zouden kunnen bezighouden.

56. Ten tweede zij vastgesteld dat, wat de opvoeding van kinderen betreft, de situatie van een mannelijke ambtenaar vergelijkbaar kan zijn met die van een vrouwelijke ambtenaar. Met name de omstandigheid dat vrouwelijke ambtenaren in hun loopbaan meer nadelen ondervinden als gevolg van de opvoeding van de kinderen, omdat het in het algemeen de vrouwen zijn die voor deze opvoeding instaan, sluit niet uit dat hun situatie vergelijkbaar kan zijn met die van mannelijke ambtenaren die de opvoeding van hun kinderen op zich hebben genomen en daardoor in hun loopbaan met dezelfde nadelen werden geconfronteerd.

[...]

58. Ongeacht of van vrouwelijke ambtenaren met kinderen eveneens een dergelijk bewijs moet worden verlangd, zij bijgevolg vastgesteld dat artikel L. 12, sub b, van de pensioenwet een verschil in behandeling op grond van geslacht invoert ten nadele van mannelijke ambtenaren die daadwerkelijk de opvoeding van hun kinderen op zich hebben genomen.

[59.] Er moet nog worden onderzocht of artikel L. 12, sub b, van de pensioenwet kan worden gerechtvaardigd op grond van artikel 6, lid 3, van de overeenkomst betreffende de sociale politiek.

Artikel 6, lid 3, van de overeenkomst betreffende de sociale politiek

60. Griesmar betoogt dat aangezien het protocol betreffende de sociale politiek via de daaraan gehechte overeenkomst een geheel nieuwe regel heeft ingevoerd, namelijk de mogelijkheid van een discriminatie niet meer op het gebied van gelijke behandeling doch wel op het gebied van gelijke beloning, het niet met terugwerkende kracht kan worden toegepast op pensioenen die zijn vastgesteld vóór de inwerkingtreding ervan. Subsidiair stelt hij, dat de in het hoofdgeding bedoelde bonificatie geen verband houdt met enig nadeel ingevolge het moederschap, omdat zij buiten de context van enig verlof of enig nadeel voor de loopbaan wordt toegekend, zodat artikel L. 12, sub b, van de pensioenwet in strijd is met het beginsel van gelijke beloning van artikel 119 EG-Verdrag, zelfs in de

veronderstelling dat artikel 6, lid 3, van de overeenkomst betreffende de sociale politiek van toepassing zou zijn.

[61.] Onder verwijzing naar statistische gegevens benadrukt de Franse regering, dat vrouwen vaker ouderschapsverlof nemen, wat hun pensioenrechten beïnvloedt, en dat de loopbaan van vrouwelijke ambtenaren gemiddeld twee jaar korter is dan die van [Or. 13] ambtenaren. Zij voert aan dat, ook al blijkt uit de statistieken geen rechtstreeks verband tussen het ouderschapsverlof en de duur van de loopbaan, de opvoeding van kinderen ongetwijfeld een belangrijke en misschien de belangrijkste verklaring is voor de kortere loopbaan van vrouwelijke ambtenaren op het ogenblik van de pensionering. De bonificatie van artikel L. 12, sub b, van de pensioenwet compenseert, wat het percentage en de berekeningsgrondslag voor rustpensioenen betreft, voor vrouwen de nadelen die voortvloeien uit de loopbaanonderbreking voor de opvoeding van de kinderen.

[62.] Dienaangaande zij herinnerd aan artikel 6, lid 3, van de overeenkomst betreffende de sociale politiek, volgens hetwelk lidstaten maatregelen mogen handhaven of aannemen waarbij specifieke voordelen worden ingesteld om de uitoefening van een beroepsactiviteit door vrouwen te vergemakkelijken of om nadelen in hun beroepsloopbaan te voorkomen of te compenseren.

63. Zonder dat uitspraak behoeft te worden gedaan over de vraag of artikel 6, lid 3, van deze overeenkomst een nieuwe regel invoert, moet worden vastgesteld dat de in artikel L. 12, sub b, van de pensioenwet vastgestelde bonificatie geen maatregel is in de zin van deze bepaling van de overeenkomst betreffende de sociale politiek.

[...]

[65.] Gelet op de voor het Hof aangevoerde elementen, blijkt evenwel dat de in het hoofdgeding bedoelde maatregel niet de nadelen voor de loopbaan van vrouwelijke ambtenaren compenseert door deze vrouwen te helpen in hun beroepsleven. Deze maatregel kent vrouwelijke ambtenaren met kinderen integendeel enkel een anciënniteitsbonificatie toe bij hun pensionering, zonder de problemen op te lossen waarmee zij tijdens hun beroepsloopbaan kunnen worden geconfronteerd.

[66.] Belangrijk is in dit verband dat, hoewel de maatregel van artikel L. 12, sub b, van de pensioenwet oorspronkelijk uit 1924 dateert, deze bepaling tot op heden de problemen waarmee vrouwelijke ambtenaren in hun loopbaan worden geconfronteerd, nog steeds niet heeft kunnen oplossen.

[67.] Bijgevolg moet op het tweede onderdeel van de eerste vraag worden geantwoord, dat, ondanks het bepaalde in artikel 6, lid 3, van de overeenkomst betreffende de sociale politiek, een bepaling als artikel L. 12, sub b, van de pensioenwet in strijd is met het beginsel van gelijke beloning, nu deze bepaling mannelijke ambtenaren die kunnen bewijzen dat zij de opvoeding van hun

kinderen op zich hebben genomen, uitsluit van de daarin vastgestelde bonificatie voor de berekening van de rustpensioenen.” **[Or. 14]**

Bij wijze van kanttekening zij opgemerkt dat hetgeen in het hierboven gedeeltelijk getranscribeerde arrest wordt bestudeerd, een bonificatie van overheidswege is waarop recht wordt verkregen door het op zich nemen van de opvoeding van kinderen, [OMISSIS] dit is een element dat niet aan de orde is in de regeling van artikel 60, lid 1, van de Ley General de Seguridad Social.

ACHT. [indiening van een prejudiciële grondwettigheidsvraag] [OMISSIS]

Voor de uitspraak in de aanhangige procedure dient derhalve prealabel een aantal vragen betreffende de uitlegging van gemeenschapsrechtelijke bepalingen te worden beantwoord, mede gelet op de aangehaalde wettelijke voorschriften en de overige algemene toepasselijke bepalingen.

Gelet op het voorgaande,

wordt in het kader van de prejudiciële procedure de volgende vraag voorgelegd aan het Hof van Justitie van de Europese Unie:

Vormt een nationale wettelijke regeling (in concreto artikel 60, lid 1, van de Ley General de Seguridad Social; algemene wet betreffende de sociale zekerheid) die het recht op een pensioentoeslag toekent aan vrouwen die biologische of geadopteerde kinderen hebben en begunstigden zijn van enige op premie- of bijdragebetaling berustende regeling van het socialezekerheidsstelsel uit hoofde van pensionering, weduwschap of duurzame arbeidsongeschiktheid, vanwege hun demografische bijdrage aan de sociale zekerheid, terwijl dit recht niet wordt toegekend aan mannen die zich in een identieke situatie bevinden, **[Or. 15]** een schending van het beginsel van gelijke behandeling, dat elke discriminatie op grond van geslacht verbiedt en is neergelegd in artikel 157 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, in richtlijn 76/207/EEG van de Raad van 9 februari 1976 betreffende de tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de toegang tot het arbeidsproces, de beroepsopleiding en de promotiekansen en ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden, en in richtlijn 2002/73, die voornoemde richtlijn wijzigt, zoals herschikt bij richtlijn 2006/54/EG van de Raad van 9 februari 1976?

[slotformule en ondertekeningen]

[OMISSIS] **[Or. 16]**